

וּבְאֵינּוֹן חֲבָלִים דְּצוּנְחַת בְּהוֹן, אֲתַעֲרַת שְׁבַעִין סְנֵהֲדָרִין
 דְּלַעֲיָלָא, עַד דְּיִתְעַר קוֹל דִּילָהּ עַד יְהוֹ"ה, וּמִיד (תהלים
 כט) קוֹל יי' יְחוּלֵל אֵילוֹת, דְּאֵינּוֹן מְאָרִי מִתְנִיתִין, (תהלים
 מה) בְּתוֹלוֹת אֲחֵרִיָּה רְעוּתִיָּה, בְּלָהוֹן יְהוֹן לֹון חֵיל פִּיּוֹלְדָה מִמָּשׁ,
 בְּדַחְקִין, דְּדַחְקָא לֹון שַׁעְתָּא, בְּכַמְּה נְשִׁיכִין דִּיִּצַר הָרַע, דְּחוּיָא
 דְּנְשִׁיךְ לֹון בְּכַמְּה דְּדַחְקִין.

בְּהַהוּא זְמַנָּא אֲתַפְתַּחַת לְאוֹלְדָא מְשִׁיחָא, בְּגִין חֲבָלִים
וְדוּחְקִים דְּצַדִּיקִים, וּמְאָרִי מְדוּת, וּמְאָרִי רְזִין
דְּאוּרִיָּתָא, מְאָרִי בּוּשַׁת וְעַנְוֹת, מְאָרִי יְרָאָה וְאַהֲבָה, מְאָרִי חֶסֶד,
אֲנָשִׁי חֵיל יְרָאֵי אֱלֹהִים, אֲנָשִׁי אֲמַת, שׁוֹנְאֵי בְּצַע, דְּדַחְקָא לֹון
שַׁעְתָּא. וְהָאֵי הוּא דְּאוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין, דּוּר שְׁבַן דְּוֹד בָּא,
אֲנָשִׁי חֵיל יְסוּבְבוּ מַעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוּנְגוּ, וְיְרָאֵי חֶטָּא יִמְאַסוּ,
וְחֲכַמַּת סוּפְרִים תְּסַרְחַת, וְתַהֵי הָאֲמַת נְעַדְרַת, וְהַגְּפֹן תַּתְּנָן פְּרִיָּה,
וְהֵיִן בִּיּוֹקָר.

וּבְאֵינּוֹן קָלִין דִּיִּהִיבַת, דְּאֵינּוֹן שְׁבַעִין, לְקַבֵּל שְׁבַעִין תִּיבִין
 דִּיִּעַנְדָּ יי' בְּיוֹם צָרָה, אֲתַפְתַּחַת רַחֲמָה, דְּאֵיִהִי תְרִין,

לשון הקודש

וּבְאֲוֹתָם חֲבָלִים שְׁצוּעְקַת בְּהֵם, מִתְעוֹרְרִים שְׁבַעִים סְנֵהֲדָרִין שְׁלַמְעֵלָה, עַד שְׁיִתְעוֹרֵר קוֹלָהּ עַד יְהוֹ"ה, וּמִיד – (תהלים כט) קוֹל ה' יְחוּלֵל אֵילוֹת, שְׁהֵם בְּעֵלֵי הַמַּשְׁנָה, בְּתוֹלוֹת אֲחֵרִיָּה רְעוּתִיָּה, לְכַלֵּם יְהִיָּה חֵיל פִּיּוֹלְדָה מִמָּשׁ בְּדַחְקִים שְׁהַשְׁעָה דוּחְקַת אוֹתָם בְּכַמְּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִצַר הָרַע, שֶׁל נְחָשׁ שְׁנוּשַׁךְ אוֹתָם בְּכַמְּה דְּדַחְקִים.

וּבְאֲוֹתָם קוֹלוֹת שְׁהִיא נוֹתְנָת, שְׁהֵם שְׁבַעִים, בְּגִנְדָּ שְׁבַעִים תְּבוֹת שֶׁל יַעֲנֵךְ ה' בְּיוֹם צָרָה, נְפַתַּחַת רַחֲמָה, שְׁהִיא שְׁתִּיבָם, וְהֵיִן בִּיּוֹקָר.

זְמַן נְפַתַּחַת לְהוֹלִיד אֵת הַמְּשִׁיחַ, מִשׁוּם חֲבָלִים וְהַדְּחָקִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וּבְעֵלֵי מְדוּת וּבְעֵלֵי רְזִים שֶׁל

כְּלִילָא מִתְרִין בֵּיתִין, לְאוֹלָדָא תְרִין מְשִׁיחִין, וְאֶעֱלִית רִישָׁה בֵּין
בְּרַבְהָא, דְּאִיהוּ רִישָׁא דִּילָהּ, עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא. תְרִין שׁוֹקְהָא,
נֶצַח וְהוֹד, תְרִין נְבִיאִים. מִתְּמַן אוֹלִידַת תְרִין מְשִׁיחִין. בְּהֵיא
זְמַנָּא וַיַּחֲשׂוּף יַעֲרוֹת, יתְעַבֵּר נְחֹשׁ מִעֲלָמָא (ע"כ רעיא מהימנא).

תָּאנָא, כְּאִיל תְּעָרוּג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, דָּא בְּנִסְת
יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים כב) **אִילוֹתֵי**
לְעֹזְרֵתִי חוֹשָׁה. תְּעָרוּג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, וְדַאי
לְאֲשַׁתְּקוּא מִשְׁקִיו דְּמַבּוּעֵי דְנַחְלָא, עַל יְדֵי דְצַדִּיק.
תְּעָרוּג: כְּמָה דְאֵת אָמַר, (שיר השירים ו) **לְעָרוּגַת הַבּוֹשֶׂם,**
כִּן נַפְשֵׁי תְעָרוּג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. לְאֲשַׁתְּקִיָּא מִנְדָּ,
בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֵתִי.

מַבּוּעֵי נַחְלָא מָאן אֵינוּן. מַבּוּעָא חַד לְעִילָא,
דְּכְתִיב, (בראשית ב) **וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת**
אֵת הַגֶּן וְגו'. וּמִתְּמַן נָגִיד וְנַפִּיק, וּמִשְׁקֵי נִגְתָּא, וְכָל

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

לְעֹזְרֵתִי חוֹשָׁה. תְּעָרוּג עַל אֲפִיקֵי מָיִם,
וְדַאי כְּדֵי לְהַשְׁקוֹת מִהַשְׁקִיָּה שֶׁל מַעֲיִנוֹת
הַנַּחַל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. תְּעָרוּג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שיר ו) לְעָרוּגַת הַבּוֹשֶׂם. כִּן נַפְשֵׁי תְעָרוּג
אֵלֶיךָ אֱלֹהִים, לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַשְׁקָאָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מַעֲיִנוֹת הַנַּחַל מִי הֵם? מַעֲנֵן אֶחָד
לְמַעֲלָה, שְׁכָתוֹב (בראשית ו) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֵת הַגֶּן וְגו', וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא

כְּלוּלָה מִשְׁתֵּי בֵיתִי"ם, לְהוֹלִיד שְׁנֵי
מְשִׁיחִים, וּמִכְנִיסָה אֵת רֵאשָׁה בֵּין
בְּרַבְהָא, שְׁהוּא הָרֵאשׁ שְׁלָה, הָעֲמוּד
הָאֲמַצְעִי. שְׁתֵּי שׁוֹקְהָא, נֶצַח וְהוֹד, שְׁנֵי
נְבִיאִים. מִשָּׁם מוֹלִידָה שְׁנֵי מְשִׁיחִים.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיַּחֲשׂוּף יַעֲרוֹת, יַעֲבֵר הַנְּחֹשׁ
מִהָעוֹלָם. (עד כאן רעיא מהימנא).

לְמַדְנֵנוּ, כְּאִיל תְּעָרוּג עַל אֲפִיקֵי מָיִם – זוֹ
בְּנִסְת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִילוֹתֵי

אֵינֹן נִחְלִין, נִגְדִין וְנִפְקִין וּמִתְפַּנְשִׁין בְּתֵרֵי מִבוֹעֵין,
 דְּאֶקְרוּן נֶצַח וְהוֹד, וְאֵלִין אֶקְרוּן אֶפִּיקוּ מִיּוֹם,
 בְּהֵהוּא דְרַגְא דְצַדִּיק, דְּמַנִּיה נְגִיד וְנִפִּיק וּמִשְׁתַּקִּיא
 וְנִתְא. בְּגִין כִּד אֵיל וְצַבִּי נִמְצְאִים בְּחָדָא מִשְׁתַּכְחִי, (נ"א אֵיל
 וְצַבִּי אֶקְרוּן עֲטַרֵת וַיְסוּד) צֶדֶק וְצַדִּיק.

תָּאנָא, בְּתִיב (תהלים כט) קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אֵילוֹת,
אֵילוֹת, אֵילֵת בְּתִיב חֶסֶד, דָּא אֵילוֹת
הַשְּׁדָה (נ"א דָּא אֵילֵת דְּשַׁחַר). (ד"א אֵילוֹת הַשְּׁדָה), דִּתְנִיא, בְּפַלְגוֹת
לֵילִיא, בְּשַׁעֲתָא דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאֵל לְגַנְתָּא
דְּעֵדֶן לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם צַדִּיקִיא, הָאֵי קוֹל נְפִיק,
וְכַאֲיב כִּד אֵינֹן אֵילֵתָא דְסַחְרֵי כוֹרְסִיא יִקְרֵא
קְדִישָׁא, הָדָא הוּא דְבְּתִיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים
סָבִיב לָהּ. דְּבָר אַחַר יְחוֹלֵל אֵילוֹת, בְּמָה דְאַתְּ
אָמַר (איוב כו) חֲלָלָה יָדוֹ נָחַשׁ בְּרַח. וַיִּחְשׁוּף יַעֲרוֹת

לשון הקודש

הַשְּׁדָה (נ"א זו אֵילֵת הַשַּׁחַר) (ד"א אֵילוֹת הַשְּׁדָה). אֵילוֹת
 הַשְּׁדָה, שְׁשִׁנְיָנָה, בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה, בְּשַׁעֲתָא
 שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגִין עֵדֶן
 לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים, הַקוֹל הַזֶּה יוֹצֵא
 וּמְכַאֲיב לְכָל אוֹתָן הָאֵילוֹת שְׁסָבִיב
 הַכֶּסֶף הַנִּכְבֵּד הַקְדוּשׁ, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שיר ג)
 שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. דְּבָר אַחַר יְחוֹלֵל
 אֵילוֹת - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (איוב כו) חֲלָלָה יָדוֹ
 נָחַשׁ בְּרַח. וַיִּחְשׁוּף יַעֲרוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר

וּמִשְׁקָה אֵת הַגֶּן. כֹּל אוֹתָם הִנְחָלִים
 שׁוֹפְעִים וַיּוֹצֵאִים וּמִתְפַּנְסִים לְשַׁנִּי
 מַעֲיָנוֹת שְׁנִקְרָאִים נֶצַח וְהוֹד, וְאֵלוֹ
 נִקְרָאִים אֶפִּיקוּ מִיּוֹם, בְּאוֹתָהּ דְרַגְאָה שֶׁל
 צַדִּיק, שְׁמַמְנוּ שׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא וְנִשְׁקָה הַגֶּן.
 מִשׁוּם כִּד אֵיל וְצַבִּי נִמְצְאִים בְּחָדָא, (אֵיל
 וְצַבִּי נִקְרָאִים עֲטַרֵת וַיְסוּד) צֶדֶק וְצַדִּיק.

לְמַדְנָה, כְּתוּב קוֹל ה' יְחוֹלֵל אֵילוֹת.
 אֵילוֹת, אֵילֵת בְּתוֹב חֶסֶד, זוֹ אֵילוֹת

כָּמָה דְאֵת אָמַר. (שמואל א יב) בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ, וּכְתִיב (שיר
השירים ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עִם דְּבָשִׁי, וַיִּנְקָא לְהוּ כְּאָמַר
דִּינְקָא לְבַנְיָן.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא, (ישעיה כו) נַפְשֵׁי אֹוִיתֶיךָ
בְּלִילָה אַף רוּחֵי בְּקַרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ, נַפְשֵׁי
אוֹתָךְ בְּלִילָה מִיבְעֵי לִיה. אֲשַׁחֲרֶךָ, יִשְׁחַרְךָ מִיבְעֵי
לִיה. אָמַר לִיה הָא אוֹקְמוּהָ, (בראשית כ"ג) כָּמָה דְאֵת
אָמַר (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל
בֶּשֶׂר אִישׁ.

תָּא חַיֵּי נַפְשָׁא וְרוּחָא אֲשַׁתְּמוּדַע (ס"א א אֲשַׁתְּעֵי) (ס"א
אֲשַׁתְּפֵי) בְּחָדָא לְעֵלְמִין. תָּנָא פּוֹלְחָנָא
שְׁלִימָתָא דְבְעֵי בַר נָשׁ לְמַפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
כָּמָה דְתַנִּינָן (דברים ו) וְאֶהְבֶּתְ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'.
דִּירְחִים לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דְנַפְשָׁא
מִמָּשׁ, וְדָא הוּא רְחִימוּתָא שְׁלִימָתָא, רְחִימוּתָא

לשון הקודש

לו, הרי פְּרֻשׁוּהָ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (איוב יב) אֲשֶׁר
בִּידוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ.
בַּא רְאָה, הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ נֹדְעוֹת (נַפְשׁוֹת)
(מִשְׁתַּפּוֹת) כְּאֶחָד לְעוֹלָמִים. לְמַדְנוּ, עֲבוּדָה
שְׁלָמָה שְׁצָרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁלֻמְדֵנוּ וְאֶהְבֶּתְ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ,
שִׂיֵּאֵהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

(שמואל-א יד) בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ, וְכָתוּב (שיר ה)
אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עִם דְּבָשִׁי, וּמִינִיקָה אוֹתָם
כְּמוֹ אִם שְׁמִינִיקָה אֶת הַבָּנִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, (ישעיה כו) נַפְשֵׁי אֹוִיתֶיךָ
בְּלִילָה אַף רוּחֵי בְּקַרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ. הִיךָ
צָרִיךְ לְהִיּוֹת נַפְשֵׁי אוֹתָךְ בְּלִילָה!
אֲשַׁחֲרֶךָ?! יִשְׁחַרְךָ הִיךָ צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אָמַר

דְּנַפְשִׁיה וְרוּחִיה. כְּמָה דְּאֲתִדְבָּקוּ אֵלֶיךָ בְּגוּפָא,
וְגוּפָא רָחִים לֹא. (ס"א כ"ד) כִּדְּ יִתְדָבֵק בַּר נֶשׁ לְרַחֲמָא
לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַחֲמוֹתָא דְּנַפְשִׁיה
וְרוּחִיה, לְאֲדָבְקָא בֵּיה. הָדָא הוּא דְּכָתִיב נַפְשִׁי
אֵינִיךָ בְּלִילָה (בְּלוֹמַר) נַפְשִׁי מִמֶּשׁ.

אִף רוּחֵי בְּקַרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ, אֲתִדְבָּקָא בְּךָ בְּרַחֲמוֹתָא
סְגִיאתָ, בְּלִילָה. דְּבָעֵי בַר נֶשׁ מִרַחֲמוֹתָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִיָּקָם בְּכָל לֵילֵיָא,
לְאֲשַׁתְּדָּלָא בְּפוֹלְחָנֵיהּ, עַד דִּיתְעַר צַפְרָא, וְיִתְמַשְׁךָ
עָלֶיהָ חוּטָא דְּחֶסֶד. דִּתְנִיָּא, זַפְּאָה חוֹלְקִיה דִּיהוּא
בַּר נֶשׁ דְּרַחֲמוֹתָא דָּא רָחִים לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְהֵינִי (אֵינִי) זַפְּאֵי קְשׁוּט דְּמִרְחֲמִין לִיה לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא חָבִי, עָלְמָא מִתְקַיְמָא בְּגִינֵיהוֹן, וְשִׁלְטִין
עַל כָּל גְּזִירֵין קְשִׁין דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא. (נ"א ח"א) (בְּגִין
דִּיתְקַיְמִים עָלְמָא בְּגִינֵיהוֹן).

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

מֵאַהֲבָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַמּוֹד
בְּכָל לֵילָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדָתוֹ עַד
שִׁיתְעוֹרֵר הַבֶּקֶר, וְיִמְשֹׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל
חֶסֶד. שְׂשֻׁנִינוּ, אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
אָדָם שְׂאוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֲהָבָה כּוֹן, וְצַדִּיקֵי הָאָמֶת הִלְלוּ
שְׂאוֹהֲבִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּךְ,
הַעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּעִבּוּרָם, וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל

אֲהָבַת נַפֶּשׁ מִמֶּשׁ, וְזוֹהֵי אֲהָבָה שְׁלֵמָה,
אֲהָבַת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ. כְּמוֹ שְׂאֵלָה נְדָבָקִים
בְּגוּף, וְהַגּוּף אוֹהֵב אוֹתָם, (א) כִּדְּ יִדְבֵק
אָדָם לְאֲהָבָה אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֲהָבַת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ לְדָבֵק בוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
נַפְשִׁי אֵינִיךָ בְּלִילָה, (בְּלוֹמַר) נַפְשִׁי מִמֶּשׁ.
אִף רוּחֵי בְּקַרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ, אֲתִדְבָּק בְּךָ
אֲהָבָה רַבָּה בְּלִילָה, שְׂעָרֶיךָ אָדָם

תָּאנָא, הָהוּא זַפְּאָה דְאַתְדַבֵּק בְּרוּחִיה וְנִפְשִׁיה
 לְעֵילָא, בְּמִלְכָא קַדִּישָׁא, בְּרַחֲמֵימוּתָא
 בְּדַקָּא יֵאוּת. שְׁלִיט בְּאַרְעָא דְלַתְתָּא, וְכֹל מַה דְגִזֹּר
 עַל עֲלָמָא אֲתַקֵּימ. מִנָּא לָן, מֵאַלְיָהוּ. דְכְּתִיב, (מלכים
 א יז) חִי יְיָ אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים
 הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְיִין נִשְׁמַתִּין קַדִּישִׁין מֵעֵילָא
 לְתַתָּא, וְאֵינֹן זַפְּאִי עֲלָמָא מִשְׁלַפִּי לְהוּ
 מִמִּלְכָּא וּמִטְרוּנִיתָא, זְעִירִין אֵינֹן, דְבַהֲהוּא שַׁעְתָּא
 דְנִחִית, קַיִמָּא קַמִּי מִלְכָּא, וְרַעוּתָא דְמִלְכָּא
 לְאַסְתַּבְּלָא בְּה, כְּמַה דְאֹקִימָנָא, בְּשַׁעְתָּא דְנִשְׁב
 קַדִּישָׁא בְּרִידָא הוּא רוּחָא בְּכֹל חֵילָא וְחֵילָא דְשְׂמִיָּא,
 כְּלָהוּ חֵילִין אֲתַעְבִּידוּ, וְקַיִמִי בְּקִיּוּמֵיהוּ, הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב (תהלים לג) וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צַבָּאִים. וּמִנֵּי־הוּ

לשון הקודש

בא ראה, בפעולה שבאות הנשמות
 הקדושות ממעלה למטה, ואותם צדיקי
 העולם שולפים אותם מהמלך
 ומהגבירה, מעטים הם. שבאותה שעה
 שיוֹרְדֵת, עומדת לפני המלך, ורצונו של
 המלך להתבונן בה, כמו שבארנו,
 בפעולה שנושב הקדוש ברוך הוא רוח
 בכל חיל וחיל של השמים, כל החילות
 געשים, ועומדים במקומם. זהו שכתוב

הגזרות הקשות שלמעלה ולמטה. (היא)
 (כדי שיתקיים העולם בעבורם).

למדנו, אותו צדיק שגדבק ברוחו
 ונפשו למעלה במלך הקדוש באהבה
 בראוי, שולט בארץ שלמטה, וכל מה
 שגזר על העולם מתקיים. מנין לנו?
 מאליהו, שכתוב (מלכים-א יז) חִי ה' אֲשֶׁר
 עֲמַדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל
 וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי.

אֶתְעַכְּבוּ עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף ט"ז ע"ב) אֶחֶת
לְהוּ לְתַתָּא.

וְתַאנָּא, מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, קִיּוּמֵי קַמִּיָּה
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְעַכְּבוּ עַד
דְּמָטָא זְמַנָּא לְאַחְתָּא לֹון בְּאַרְעָא, וְאַלִּין שְׁלִימוֹ
לְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב חֵי יי' אֲשֶׁר עִמְדַתִּי
לְפָנָיו, אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לָא כְּתִיב, אֵלֹא אֲשֶׁר
עִמְדַתִּי. לְבַתָּר אֶהְדָּר לְאַתְרֵיהּ, וְסָלִיק לְאַדְרֵיהּ,
וְאַיְנוּן אֲחֵרֵינוּן לָא סְלָקִין עַד דִּימוֹתוֹן. בְּגִין דְּלֹא
קִיּוּמוֹ קוּדְם לְכֹן פְּאַיְנוּן אֲחֵרֵינוּן. וּבְגִין כֹּךְ אֵלֵיהּ
אֶתְעַבִּיד שְׁלִיחָא, מִלְּאַכָּא לְעֵילָא, וְאַלִּין דְּמִתְדַבְּקוֹן
יִתִיר לְמַלְכָּא.

אֶשְׁכַּחנָּא בְּסַפְרָא דְאַדָּם קְדַמָּאָה דְכָל רוּחִין
קְדִישִׁין דְלְעֵילָא, עֲבָדִין שְׁלִיחוֹתָא,
וּכְלָהוּ אֶתְיִין מֵאַתָּר חַד. דְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָיָא

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אֲשֶׁר עִמְדַתִּי. אַחַר כֹּךְ חוֹזֶרֶת לְמִקּוּמָהּ
וְנִכְנָסֶת לְחֻדְרָהּ, וְאוֹתָן אַחֲרוֹת לֹא
עוֹלוֹת עַד שְׁיָמוּתוֹ, כִּי לֹא עָמְדוּ קְדָם
כְּאוֹתָן הָאַחֲרוֹת. וּמִשּׁוּם כֹּךְ אֵלֵיהּ נַעֲשֶׂה
שְׁלִיחָא, מִלְּאַדָּא לְמַעְלָה, וְאַלּוֹ שְׁמִתְדַבְּקִים
יִתִיר לְמַלְכָּהּ.

מִצָּאנּוּ בְּסַפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן,
שֶׁכָּל הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְמַעְלָה

וּבְרוּחַ פִּי כָל צְבָאָם. וּמֵהֵן מִתְעַכְּבוֹת עַד
שֶׁהַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִיד אוֹתָן לְמַטָּה.
וְלְמַדְנָהּ, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵן
עוֹמְדוֹת לְפָנָי הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּמִתְעַכְּבוֹת עַד שֶׁמִּגִּיעַ הַזְּמַן לְהוֹרִיד
אוֹתָן לְאַרְצֵן, וְאַלּוֹ שׁוֹלְמוֹת לְמַעְלָה
וְלְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב חֵי ה' אֲשֶׁר עִמְדַתִּי
לְפָנָיו. אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לֹא כְּתוּב, אֵלֹא

מִתְרֵי דְרַגִּין דְּכִלְיָן בְּחַד, וּבְגִין כַּד סִלְקִין יְתִיר,
 וְדַרְגֵיהוֹן יְתִיר, וְהָכִי הוּא. וְכָל אֵינוֹן דְּהוּוּ טְמִירִין
 תַּפּוֹן, נִחְתּוּ וּסְלִיקוּ בְּחֵייהוֹן, כְּגוֹן חֲנוּךְ דְּלֹא
 אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ מִיתָה. וְהָא אֹקִימָנָא מְלַח דָּא,
 כְּחֲנוּךְ וְאַלְיָהוּ.

וְתֵאנָא מָאָה וְעֶשְׂרִין וַחֲמִשׁ אֶלְפֵי
 דְרַגִּין (לְצַדִּיקֵי) לְנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי, אֶלְפֵי
 סְלִיקוּ בְרַעוּתָא, עַד לָא אֲתַבְרִי עֲלֵמָא, דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא מְזַמְנָא לְהוּ בְּעֲלֵמָא דִּין, בְּכָל דְרָא
 וְדָרָא, וּסְלִקִין וְטָאסִין עֲלֵמָא, וּמִתְקַשְׂרִי בְּצִרוּרָא
 דְחַיִּי, וְזַמִּין קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחִדְתָּא עֲלֵמָא בְּהוּ,
 עֲלֵייהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) כִּי כֹאֲשֶׁר הִשְׁמַמׁוּ הַחֲדָשִׁים
 וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

תַּעֲנֵנוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, (ויקרא ט"ז) נַפְשׁוֹתֵיכֶם קֹאמְר,

לשון הקודש

דְּרַגּוֹת (לְצַדִּיקִים) הֵן לְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים
 שֶׁעָלוּ בְּרִצּוֹן בְּטָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן אוֹתָן לְעוֹלָם
 הַזֶּה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, וְעוֹלוֹת וְטָסוֹת
 בְּעוֹלָם, וְנִקְשְׁרוֹת לְצִרוּר הַחַיִּים. וְעַתִּיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ בְּהוֹן אֶת
 הָעוֹלָם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיה סו) כִּי כֹאֲשֶׁר
 הִשְׁמַמִּים הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

תַּעֲנֵנוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, נַפְשׁוֹתֵיכֶם הוּא

עוֹשׂוֹת שְׁלִיחוֹת, וּכְלֵן בָּאוֹת מִמָּקוֹם
 אַחֵר. שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הֵן
 מִשְׁתֵּי דְרַגּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּאַחַת, וּמִשׁוּם
 כַּד עוֹלוֹת יוֹתֵר, וְדַרְגָּתָן יִתְרָה, וְכַד
 זֶה, וְכָל אוֹתָן שֶׁהֵיוּ טְמוּנוֹת שָׁם, יִרְדּוּ
 וְעָלוּ בְּחֵייהוֹן, כְּמוֹ חֲנוּךְ שֶׁלֹּא נִמְצְאָה
 בוֹ מִיתָה. וְהָרִי בְּאֶרְצוֹ הַדְּבָר הַזֶּה
 כְּחֲנוּךְ וְאַלְיָהוּ.

וְלַמְדָּנוּ, מָאָה וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלְפֵי

בְּגוֹן דְיִשְׂרָאֵל מוֹשְׁתַּכְחִין קָמִי מַלְכָּא קְדִישָׁא זַכָּאִין,
 וְיֵהֵא רְעוּתָא דְלֶהוֹן לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא,
 וְלֹא תִדְבַקְא בֵיהּ, בְּגוֹן דִּיתְכַפֵּר לְהוּ חוֹבֵיֵהוּ. וְעַל
 דָּא, מָאן דְאָכַל וְשָׁתִי בְתַשְׁיַעָּא, וּמְעַנְנָא נַפְשִׁיהּ
 בְּמִיכְלָא וּבְשִׁתֵּיָא, אֲשַׁתְּכַח בְּעֵשִׂירָאָה עֲנוּיָא
 דְנַפְשָׁא בְתַרִּין חוֹלְקִין, וְאֲשַׁתְּכַח כְּאֵלוּ אֲתַעֲנִי
 תַשְׁיַעָּא וְעֵשִׂירָאָה. אֵת נַפְשׁוֹתֵיכֶם: לֹא אֲכַלְלָא כֹּלָא,
 גּוֹפָא וְנַפְשָׁא, וְלֹא תִכְנַעָּא בְּהֵא יוֹמָא, לֹא תִכְפַּרָּא
 עַל חוֹבֵיֵהוֹן.

תָּאנָא כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפַּר עֲלֵיכֶם. בַּיּוֹם הַזֶּה.
 הַיּוֹם הַזֶּה מִיבְעִי לִיָּהּ. אֵלֶּא בַיּוֹם הַזֶּה
 דִּי יִקָּא, דְבִיָּה אֲתַגְלִי עֲתִיקָא קְדִישָׁא, לְכַפְרָא עַל
 חוֹבֵיֵהוֹן דְכֹלָא.

דְּבַר אַחַר תְּעַנּוּ אֵת נַפְשׁוֹתֵיכֶם. רַבִּי אַבָּא פָּתַח
וְאָמַר, (קהלת ט) **עִיר קַמְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט**

 לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

הכל, גוף ונפש, ולהפגע ביום הזה, כדי
 לכפר על חטאם.

לְמַדְנֵנוּ, כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפַּר עֲלֵיכֶם. בַּיּוֹם
 הַזֶּה?! הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיטֹל! אֵלֶּא
 בַּיּוֹם הַזֶּה דּוֹקָא, שְׁבוּ מִתְנַלְּהָ הַעֲתִיק
 הַקְּדוּשׁ לְכַפֵּר עַל חַטָּאֵי כָלֶם.

דְּבַר אַחַר תְּעַנּוּ אֵת נַפְשׁוֹתֵיכֶם – רַבִּי
אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) **עִיר קַמְנָה**

אמר, כי ישראל נמצאים צדיקים לפני
 המלך הקדוש, ויהיה הרצון שלהם אל
 הקדוש ברוך הוא ולהדבק בו כדי
 שיתכפר להם חטאם. ולכן, מי שאוכל
 ושותה בתשיעי ומענג את נפשו במאכל
 ובמשתה, נמצא בעשירי ענוי נפש בשני
 חלקים, ונמצא כאלו התענה תשיעי
 ועשירי. את נפשתיכם – להכליל את

וְגו', עִיר קִטְנָה, הִיא אוֹקְמוּתָהּ. אֲבָל עִיר קִטְנָה, כְּמֵה דְאֵת אָמֵר, (ישעיה כו) עִיר עָז לָנוּ יִשׁוּעָה יִשִּׁית חוֹמוֹת וַחִיל וְגו'. וְכִתִּיב (הושע יא) וְלֹא אָבֵא בְעִיר. עִיר קִטְנָה, זְעִירָא הִיא, דְּהִיא בְּתִרְאָה מִכְּלָא, תִּתְאַה מִכְּלָא, שׁוּרֵי רַבְרַבִּין, תְּקִיפִין, קְדִישִׁין, עִיר הַקֹּדֶשׁ אֶקְרִי. וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, זְעִירִין אֵינֻן דְּזַבָּאן לְסִלְקָא לְגִנּוּתָהּ, וְלְמִשְׁרֵי בָּהּ, כְּמֵה דְאֵת אָמֵר (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וּמִי יִקּוּם בְּמִקּוּם קֹדְשׁוֹ וְגו'. וְעַל דָּא אֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט.

וּבֵא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, דָּא קֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. לְאֲזִדְּוֹנָא בָּהּ, וְלְמִשְׁרֵי בָּהּ, וְסַבֵּב אוֹתָהּ, כְּמֵה דְאֵת אָמֵר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמָם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְגו'. וּבְנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדוֹלִים, דְּבָנָה שׁוּרֵי, רַבְרַבִּין תְּקִיפִין יְאִיאָן וְשְׁפִירִין (ס"א מִכְּל

לשון הקודש

שְׁנַאֲמֵר (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יִקּוּם בְּמִקּוּם קֹדְשׁוֹ וְגו'. וְעַל זֶה אֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט.

וּבֵא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל - זֶה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהַזְדַּוֵּג עִמָּהּ וְלִשְׂרׁוֹת בָּהּ. וְסַבֵּב אֹתָהּ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמָם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְגו'. וּבְנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדוֹלִים, שְׁבָנָה חוֹמוֹתֶיהָ גְּדוֹלִים וְחֻזְקִים, נְאִים וְנִפְּיִים (מִכְּל אֲבָנִים יְקָרוֹת)

וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וְגו'. עִיר קִטְנָה, הִיא פְּרִשׁוּתָהּ. אֲבָל עִיר קִטְנָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (ישעיה כו) עִיר עָז לָנוּ יִשׁוּעָה יִשִּׁית חוֹמוֹת וַחִיל וְגו'. וְכִתוּב (הושע יא) וְלֹא אָבֵא בְעִיר. עִיר קִטְנָה, קִטְנָה הִיא, שְׁהִיא אַחֲרוּנָה מִכָּל וְתַחֲתוֹנָה מִכָּל. חוֹמוֹתֶיהָ גְּדוֹלוֹת, חֻזְקוֹת, קְדוּשׁוֹת, נִקְרָאוֹת עִיר הַקֹּדֶשׁ. וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, מְעַטִּים אוֹתָם שׁוֹכֵבִים לְכַנֵּס לְתוֹכָהּ וְלִשְׂרׁוֹת בָּהּ, כְּמוֹ

אֲבָנִין יְקִירִין) קְדִישִׁין. עֵיר הַקֹּדֶשׁ אֲקָרִי, וְכָל יִקְרָא
 דְּמִלְכָּא עֵייל בְּגֻזָּה. וּבְגִין כֶּךָ, הִיא בְּלַחֲוֹדָהָא
 כְּלִילָא מִכָּל עֵטְרֵי דְּמִלְכָּא, וְכָל עֵטְרֵי מִלְכָּא בָּהּ
 מִתְעַטְרִין. בְּגִין כֶּךָ, וְאַנְשִׁים בָּהּ מְעַט פְּתִיב.

וּמִצָּא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם, הָדָא הוּא
 דְּכִתְיב, (תהלים טו) נְקִי כַפַּיִם וְבַר לֵבָב.

מִסְכֵּן: כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שמות א) וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת
 לְפָרְעָה, מִתְעַטְר בְּעֵטְרֵין תְּקִיפִין, בְּעֵטְרֵי אֹרֵייתָא,
 בְּעֵטְרֵי פְקוּדֵי אֹרֵייתָא דְּמִלְכָּא. וְחָכָם, דְּזָכִי בָּהּ
 בְּהֵאִי חֲכָמָה. וְחָכָם, דְּהוּא חֲכִים יִתִּיר מִכָּלֵא
 לְעֵינָא בְּפּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיָּה, בְּגִין לְמִזְבֵּי בָּהּ,
 וְלֹאֲעֵלָא בָּהּ. הָדָא הוּא דְּכִתְיב, וּמִלֵּט הוּא אֵת
 הָעִיר בְּחֲכָמָתוֹ. וּמִלֵּט: כְּמוֹ (שמואל א כ) אֲמַלְטָה נָא
 וְאַרְאֶה אֵת אַחִי, (בראשית יט) אֲמַלְטָה נָא שְׁמָה. אוֹף
 חָכָא וּמִלֵּט הוּא אֵת הָעִיר בְּחֲכָמָתוֹ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

מִתְעַטְר בְּעֵטְרוֹת חֲזָקוֹת, בְּעֵטְרוֹת
 הַתּוֹרָה, בְּעֵטְרוֹת שֶׁל מִצְוֹת תּוֹרַת
 הַמִּלְכָּה. וְחָכָם, שְׁזוֹכָה בָּהּ בְּחֲכָמָה הַזֹּאת.
 וְחָכָם, שֶׁהוּא יוֹתֵר חָכָם מִכָּלֵם לְעֵין
 בְּעִבּוּדֵת רַבּוֹנוֹ כְּדֵי לְזַכּוֹת בָּהּ וּלְהַכְנִים
 אֵלֶיהָ. וְהוּא שְׁפָתוֹב וּמִלֵּט הוּא אֵת הָעִיר
 בְּחֲכָמָתוֹ. וּמִלֵּט, כְּמוֹ (שמואל א כ) אֲמַלְטָה
 נָא וְאַרְאֶה אֵת אַחִי, אֲמַלְטָה נָא שְׁמָה.

וְקִדּוּשִׁים. וְנִקְרָאת עֵיר הַקֹּדֶשׁ, וְאֵת כָּל
 כְּבוֹד הַמִּלְכָּה הַכְּנִים לְתוֹכָהּ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ
 הִיא לְבִדָּה כְּלוּלָה מִכָּל עֵטְרוֹת הַמִּלְכָּה,
 וְכָל עֵטְרוֹת הַמִּלְכָּה מִתְעַטְרִים בָּהּ. מִשׁוֹם
 כֶּךָ פְּתוּב, וְאַנְשִׁים בָּהּ מְעַט.

וּמִצָּא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן (חָכָם), וְהוּ
 שְׁפָתוֹב נְקִי כַפַּיִם וְבַר לֵבָב. מִסְכֵּן, כְּמוֹ
 שְׁנָאֵמַר (שמות א) וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְסַכֵּן הַהוּא, וְאָדָם
 לֹא זָכַר, לְמַעַבְדּוֹ בְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא,
 לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרֵייתָא, בְּהַהוּא גִבֵּר מְסַכְנָא
 דְּאַתְחַבֵּר בְּכֹלָא, (דף ט"ט ע"א) בְּגִין לְמוֹזְבֵי בְּהַ. (קהלת
 ט) וְאַמְרֵי אֲנִי טוֹבָה חֲכָמָה מִגְּבוּרָה. דִּהָא בְּהַהוּא
 עֲלָמָא, לֹא יִהְיִין רִשׁוֹ לְמִיעֵל, פֶּר הֵנִי זָכָאִי קְשׁוּט,
 הֵנִי דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּהַ בְּאוֹרֵייתָא יוֹמָא וְלִילֵי,
 וּמִתְעַטְרִי בְּבְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא בְּהַאִי עֲלָמָא, לְמִיעֵל
 בְּהוּ לְעֲלָמָא דְאַתִּי.

וְחֲכָמַת הַמְסַכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרֵי אֵינָם נִשְׁמָעִים.
 דִּהָא בְּנֵי נֶשְׂאָ לֹא מְסַתְּפְלִין בֵּיהַ, וְלֹא
 בְּעָאן לְאַתְחַבְּרָא בֵּיהַ, וְלֹאֲצִית לְמַלּוּי. דִּתְנָא, פֶּל
 מָאן דְּאַצִּית לְמַלּוּי דְּאוֹרֵייתָא, זָכָאִה הוּא בְּהַאִי
 עֲלָמָא, וּכְאֵלוֹ קַבִּיל תּוֹרָה מְסִינֵי. וְאַפִּילוּ מִפֶּל פֶּר
 נֶשׂ נְמִי בְּעֵי לְמִשְׁמַע מַלּוּי דְּאוֹרֵייתָא. וּמָאן

לשון הקודש

שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלִילוֹת,
 וּמִתְעַטְרִים בְּמַצּוֹת הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 לְהַפְנִים בְּהֵם לְעוֹלָם הַבָּא.

וְחֲכָמַת הַמְסַכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרֵי אֵינָם
 נִשְׁמָעִים. שְׁהָרֵי בְּנֵי אָדָם אֵינָם מְסַתְּפְלִים
 עָלָיו, וְלֹא רוֹצִים לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ וּלְהַקְשִׁיב
 לְדְבָרָיו. שְׁלִמְדִנּוּ, פֶּל מִי שְׁמַקְשִׁיב
 לְדְבָרֵי הַתּוֹרָה, אֲשָׁרֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה,

אִף פֶּאן, וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחֲבָכְמַתוֹ.
 וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְסַכֵּן הַהוּא.
 וְאָדָם לֹא זָכַר, לְעַשׂוֹת מַצּוֹת הַתּוֹרָה,
 לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה פֶּאוֹתוֹ אִישׁ עֲנִי
 שְׁהַתְחַבֵּר בְּכֹל כְּדֵי לְזַבּוֹת בְּהַ. (קהלת ט)
 וְאַמְרֵי אֲנִי טוֹבָה חֲכָמָה מִגְּבוּרָה. שְׁהָרֵי
 פֶּאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא נוֹתְנִים רִשׁוֹת לְהַפְנִים,
 פֶּרֶט לְאוֹתָם צְדִיקֵי אָמַת, אֵלוֹ

דְּאֲרַכִּין אֹדְנִיה לְקַבְּלֶיהָ, יְהִיב יְקָרָא לְמַלְכָּא
 קְדִישָׁא, וְיְהִיב יְקָרָא לְאוֹרֵייתָא. עָלֶיהָ כְּתִיב, (דברים
 כו) הַיּוֹם הַזֶּה גִּהִייתָ לְעַם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ.

תַּאנָּא, יוֹמָא חַד הָווּ אֲזִילֵי תְּבַרְיָא עֲמִיה דְּרַבִּי
 שְׁמַעוֹן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֲמִינָא אֵלֶיךָ
 עֲמִין בְּלָהוּ עֲלָאי, וְיִשְׂרָאֵל תַּתָּאי מִכְּלָהוּ, מָאי
 טַעְמָא. בְּגִין דְּמַלְכָּא אֲשַׁדֵּר מִטְרוּנֵיתָא מִינָהּ,
 וְאָעִיל אֲמָהוּ בְּאַתְרָהָא (בְּלוֹמַר שְׁפַחָה). כְּמָה דְּאַתְּ
 אָמַר, (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְגו'. תַּחַת עֶבֶד
 כִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשְׁפַחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבִירְתָּהּ. מָאן
 שְׁפַחָה. הִיא כְּתוּבָא נּוֹכְרָא, דְּקַטַּל קְדִישָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בּוֹכְרָא דְלָהוֹן בְּמִצְרַיִם. דְּכְתִיב (שמות יא) עַד
 בְּכוֹר הַשְּׁפַחָה אֲשֶׁר אַחַר תְּרָתִים. אַחַר תְּרָתִים
 הָיוֹת יִתְבָּא בְּקַדְמֵיתָא, וְהִשְׁתָּא, הֵאי שְׁפַחָה תִירֶשׁ
 גְּבִירְתָּהּ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

תַּחֲתוֹנִים מְכֻלָּם. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁלַח מִמֶּנּוּ אֶת הַגְּבִירָה, וְהַכְּנִים
 אָמְרוּ בְּמִקוּמָהּ (בְּלוֹמַר שְׁפַחָה), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
 (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְגו'. תַּחַת
 עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשְׁפַחָה כִּי תִירֶשׁ
 גְּבִירְתָּהּ. מִי הַשְּׁפַחָה? זוֹהִי כְּתוּבָה הַנְּכַרִּי,
 שֶׁהִרְגוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַבְּכוֹר שְׁלֵהֶם
 בְּמִצְרַיִם, שְׁכַתוֹב (שמות יא) עַד בְּכוֹר

וּכְאֵלוֹ קִבַּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וְאֶפְלוּ מִכָּל
 אָדָם גַּם בֶּן צָרִיף לְשִׁמְעַע דְּבָרֵי תּוֹרָה. וּמִי
 שְׁמַרְכִּין אֲזַנּוֹ כִּנְגָדוֹ, נוֹתֵן כְּבוֹד לְמֶלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ וְנוֹתֵן כְּבוֹד לְתוֹרָה. עָלָיו כְּתוּב,
 הַיּוֹם הַזֶּה גִּהִייתָ לְעַם לַה' אֱלֹהֶיךָ.

לְמַדְנֵנוּ, יוֹם אֶחָד הָיוּ הוֹלְכִים הַחֲבָרִים
 עִם רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְאִיתִי
 שְׁהַעֲמִים הִלְלוּ בָּלָם עֲלִיוֹנִים, וְיִשְׂרָאֵל

בָּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מִלָּפָּא בְּלֹא מִטְרוּנֵיתָא,
 לֹא אֶקְרִי מִלָּפָּא. מִלָּפָּא דְאֵתְדַבֵּק בְּשַׁפְחָה
 בְּאַמְתָּהוּ (דִּילִיָּה) דְּמִטְרוּנֵיתָא, אֲנִי הוּא יִקְרָא דִּילִיָּה.
 וְזִמְנָא קָלָא לְבִשְׂרָא לְמִטְרוּנֵיתָא, וְלִימָא (זכריה ט)
 גִּילִי מְאֹד בֵּת צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מִלִּפְדָּ
 יבֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. בְּלוֹמַר, צַדִּיק הוּא
 נוֹשָׁע, בְּגוֹן דְּהוּה רַכִּיב עַד הַשְּׂתָא בְּאַתֵּר דְּלֹאוּ
 דִּילִיָּה, בְּאַתֵּר נוֹכְרָאָה, וְיִנִּיק לִיָּה.

וְעַל דָּא כְּתִיב עֲנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, עֲנִי (דְּלֹא) הוּה
 בְּקַדְמֵיתָא, וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא,
 אֵינוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה,
 דְּקָטִיל קְדָשָׁא בְּרִידָּ הוּא בּוֹכְרָא דְּלֵהוֹן בְּמַצְרַיִם,
 הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (שמות יא) וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה, וְהָא
 אוּקִימָנָא מְלִי. בְּכִיכּוֹל צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא וְדָאֵי

לשון הקודש

עד עכשׂו בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ שְׁלוֹ, בְּמָקוֹם
 נְכָרִי, וּמִינִיק אוֹתוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב עֲנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. עֲנִי
 (שְׁלֹא) הָיָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמוֹ
 שְׂבִאֲרֵנוּ, אוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁל
 עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהִרְגוּ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּכוֹר שֶׁלָּהֶם בְּמַצְרַיִם.
 זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (שמות יא) וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה,
 וְהָרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים. בְּכִיכּוֹל צַדִּיק
 וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא וְדָאֵי יוֹתֵר מֵהַכֹּל. כִּי עַד

הַשַּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים. אַחַר הַרְחִים
 הִיא הַיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעַכְשׂו
 הַשַּׁפְחָה הַזֹּאתִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ.

בָּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מִלָּד בְּלִי גְבִירָה
 לֹא נִקְרָא מִלָּד. מִלָּד שְׁנֵדְבֵק בְּשַׁפְחָה,
 בְּאַמְתָּהוּ (שְׁלֹא) שֶׁל הַגְּבִירָה, אֵיפֹה כְּבוֹדוֹ?
 וְעַתִּיד קוֹל לְבִשְׂרָא לְגְבִירָה וְלוֹמַר: (זכריה ט)
 גִּילִי מְאֹד בֵּת צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּת יְרוּשָׁלַם
 הִנֵּה מִלִּפְדָּ יבֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא.
 בְּלוֹמַר, צַדִּיק הוּא נוֹשָׁע, כִּי הָיָה רוֹכֵב

וַתִּיר מִכָּלֵּא. בְּנִין דְּעַד הַשְּׁתָּא שְׂאֵרֵי צַדִּיק בְּלֵא
 צַדִּיק. וְהַשְּׁתָּא דִּיזְדוּגוֹן בַּחֲדָא, צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא,
 דְּהָא לָא יְתִיב בְּסִטְרָא אַחֲרָא. תַּאנָּא, ^{(ישעיה}
^{ו)} הַצַּדִּיק אָבֵד וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְגו', הָאִי קָרָא
 קִשְׁיָא, הַצַּדִּיק אָבֵד, נֶאֱבֵד מִיבְעֵי לִיהּ, מַהוּ אָבֵד.
 אֲלֵא אָבֵד מִמָּשׁ, וּמַאי אָבֵד. אָבֵד לְמַטְרוּנִיתָא,
 וְאֶתְדַבֵּק בְּאַתֵּר אַחֲרָא, דְּאֶקְרִי שְׂפַחָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי נִיחָא קָמִי דְמוֹר,
 הָא דְתַנִּיעֵן, דְּכִתִּיב ^(משלי י) וְצַדִּיק יִסוֹד עוֹלָם,
 מָאן דְּאָמַר, דְּעַל שְׁבַעָה קַיִימִין קַיִימָא עֲלֵמָא.
 וּמַאן דְּאָמַר, עַל חַד קַיִימָא עֲלֵמָא, הֵיךְ מִתִּישְׁבֹּן
 מְלִי. אָמַר לִיהּ, כָּלֵּא מְלָה חַד הוּא, דְּהָא שְׁבַעָה
 אִינוּן וּבְהוּ אִית חַד קַיִימָא, דְּאֶקְרִי צַדִּיק, וְקַיִימֵי
 עָלֶיהּ, וְעֲלֵמָא בְּהָאִי אֶתְקַיִימָא. וְכֵד אֶתְקַיִימָא
 עֲלֵמָא עָלֶיהּ, כְּאֵלוּ אֶתְקַיִימִים עַל כְּלָהוּ שְׁבַעָה. וְעַל

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם נוֹחַ
 לְפָנֵי מוֹרֵי, זֶה שְׁשֻׁנֵינוּ שְׂכַתוֹב ^(משלי י)
 וְצַדִּיק יִסוֹד עוֹלָם, יֵשׁ מִי שְׂאוֹמֵר שְׁעַל
 שְׁבַעָה עֲמוּדִים עוֹמֵד הָעוֹלָם, וְיֵשׁ מִי
 שְׂאוֹמֵר עַל עֲמוּד אֶחָד עוֹמֵד הָעוֹלָם, אֵיךְ
 הִדְבָּרִים מִתִּישְׁבִים? אָמַר לוֹ, הַכֵּל הוּא
 דְּבָר אֶחָד, שְׁהָרֵי שְׁבַעָה הֵם, וּבְהֵם יֵשׁ
 עֲמוּד אֶחָד שְׂנַקְרָא צַדִּיק, וְעוֹמְדִים עֲלָיו,

עֲבָשׁוּ שְׂרוּי צַדִּיק כְּלֵי צַדִּיק. וְעֲבָשׁוּ
 שְׂיִזְדוּגוֹ כְּאֶחָד, צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, שְׁהָרֵי
 אִינוּן יוֹשֵׁב בְּצַד הָאַחֵר. לְמַדְנֹ, ^(ישעיה ו)
 הַצַּדִּיק אָבֵד וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְגו'.
 פְּסוּק זֶה קִשְׁיָה. הַצַּדִּיק אָבֵד! נֶאֱבֵד הֵיךְ
 צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה אָבֵד? אֲלֵא אָבֵד
 מִמָּשׁ. וּמַה אָבֵד? אָבֵד לְגַבִּירָה, וְנִדְבַק
 בְּמָקוֹם אַחֵר, שְׂנַקְרָא שְׂפַחָה.

דָּא כְּתִיב, וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם. וְהָא אִוְקִימָנָא מְלִי
בְּכַמָּה אַתְר.

וְתֵאנָא, הָאִי שְׂפַחָה זְמִינָא לְשִׁלְטָאָה בְּאַרְעָא
קַדִּישָׁא דְלִתְתָא, בְּמָה דְחֹת מְטְרוֹנִיתָא
שְׁלִטָא בְּקַדְמֵיתָא, דְכְּתִיב (ישעיה א) צֶדֶק יְלִין בְּה,
וְהַשְׂתָּא שְׂפַחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבִירְתָּהּ בְּכֻלָּא. וְזִמִּין
קַדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, לְאַתְבָּא לְמְטְרוֹנִיתָא לְאַתְרָהּ
בְּקַדְמֵיתָא, וּכְדִין מִמָּאן הוּא חֲדוּתָא, הָוִי אִימָא
חֲדוּתָא דְמִלְכָא, וְחֲדוּתָא דְמְטְרוֹנִיתָא. חֲדוּתָא
דְמִלְכָא, בְּגִין דִּיתוּב לָהּ וַיִּתְפָּרֵשׁ מִשְׂפַּחָהּ, פְּדָקָא
אַמִּינָא. וְחֲדוּתָא דְמְטְרוֹנִיתָא, בְּגִין דִּיתוּב
לְאַזְדוּנָא בְּמִלְכָא, חָדָא הוּא דְכְּתִיב גִּילִי מְאֹד בַּת
צִיּוֹן וְגו'.

לשון הקודש

בכל ועתיד הקדוש ברוך הוא להשיב
את הגבירה למקומה כבראשונה, ואז
של מי היא השמחה? הווי אומר, שמחת
המלך ושמחת הגבירה. שמחת המלך,
משום ששייב אותה ויפרד מן השפחה
כפי שאמרנו. ושמחת הגבירה, כי תשוב
להודוג עם המלך. זהו שפתיב גילי מאד
בת ציון וגו'.

והעולם מתקיים על זה. וכשהעולם
מתקיים עליו, כאלו שהתקיים על כל
השבעה, ועל בן כתוב וצדיק יסוד עולם,
והרי בארנו את הדברים בכמה מקומות.
ולמדנו, השפחה הזו עתידה לשלט
בארץ הקדושה שלמטה, כמו שהיתה
הגבירה שולטת בראשונה, שפתיב צדק
ילין בה, ועכשו שפחה כי תירש גבירתה,